

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!



За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

№ 15 (1788).

Видається з 1933 р.

20 КВІТНЯ 1990 РОКУ.

Ціна 2 коп.

120 років з дня
народження В. І. Леніна

Сторінки історії

ДО РІЧНИЦІ ОДЕСЬКОГО (НОВОРОСИЙСЬКОГО)
УНІВЕРСИТЕТУ: 1917—1920 рр.



КОЖЕН КРОК ПО ШЛЯХУ РЕВОЛЮЦІЙНОГО ОНОВЛЕННЯ
СПОНУКАЄ НАС ЗНОВУ Й ЗНОВУ ЗВЕРТАТИСЬ ДО ЛЕНІНА,
ПОСТІЙНО ОСМИСЛЮВАТИ ЗВ'ЯЗОК НИНІШНЬОГО КУРСУ
ПАРТІЇ З ЙОГО ІДЕЯМИ, УЯВЛЕННЯМИ І МЕТОДОЛОГІЄЮ.
ЗВІДСІ — ЗРОСТАЮЧИЙ ІНТЕРЕС ДО ЛЕНІНСЬКОЇ ТЕОРЕТИЧНОЇ І ПОЛІТИЧНОЇ СПАДЩИНИ.

(Читайте матеріали «Актуальність ленинського насліддя» на 3-й стор.)

(Закінчення. Початок у «ЗНК» №№ 12, 13, 14).

Про відкриття нульового семестру оголошувалося також в «Известиях Одесского Совета рабочих депутатов». До навчання на ньому брали насамперед активних учасників Жовтєвої революції. Вступники мали подавати посвідки від профспілок, Рад, Ревкомів, фабзавкомів. Для організації та роботи нульового семестру було відкрито спеціальний кредит, дібрано викладачів, спеціально затримано приймання до університету до часу закінчення нульового семестру.

В університеті було зроблено кроки для поєднання його роботи з життям трудящих, із завданням соціалістичного будівництва. Зокрема, по-новому почав організувати свою роботу студентський біологічний гурток, який діяв в університеті ще з 1904 року. «Нова історична епоха, — писало правління гуртка комісарові Н. Маличу, — яка залучила до суспільного будівництва широкі народні маси і тим самим поставила перед цими масами, досі загнаними у безвихідь, вимогу підвищувати свій культурний рівень, — ця епоха висунула й до студентського гуртка, як і до багатьох інших наукових організацій, вимогу вийти поза межі своїх колишніх завдань». Виходячи з ваги природознавства як науки і з того, що «природознавство є єдиним у своєму роді руйнівником темряви, забобонів,

реакційності й традиційності», гурток визнав за потрібне «нагайно розширити й інтенсифікувати свою діяльність». Крім суто наукових завдань, гурток вирішив розгорнути також широку освітню роботу, а саме: 1. Організація курсів для підготовки керівників наукових експедицій та екскурсій учнів - робітників з нижчих та середніх шкіл; 2. Організація екскурсій з учнями цих шкіл на околиці міста та до університетського музею; 3. Збирання ботанічних і зоологічних колекцій для виготовлення посібників; 4. Організація популярних лекцій з біології для робітників на заводах; 5. Створення каталогів з природознавства для народних шкіл і читалень.

Для санітарної пропаганди на медфаку готували відкриті гігієнічні виставки.

Щоб залучити наукових спеціалістів до будівництва нового життя, комісар університету розіслав усім викладачам спеціальні анкети, в яких, зокрема, питалося: «Як Ви дивитесь на можливість участі в налагоджуванні з допомогою Вашої наукової діяльності народнього господарства, яке зараз зруйноване?»

У червні-липні 1919 року закінчувалися, в основному, всі роботи, пов'язані з об'єднуванням факультетів, виборами рад, відкриттям підготовчого семестру. Було також зроблено перші кроки до наближен-

(Закінчення на 2-й стор.)

Землю радянську Кобзар захищав

Один з видатних літературознавців академік О. І. Білецький свого часу говорив, що у великих поетів не одне життя, а двоє. Одне — це життя людини, яка реально існувала й творила, а друге — це те, яким поет живе у пам'яті нащадків, у сприйнятті пізніших читачів. Вони шукають у його творчості відповіді на найпекучіші питання сьогодення, припадають до неї, як до цілющого джерела вічно живої води. І джерело це невичерпне.

Таким живлющим джерелом для нас є і безсмертний «Кобзар» Т. Г. Шевченка. Багато поколінь зверталося і ще буде звертатися до нього. І всі знаходять і знаходять у його мудрих поетичних рядках утіху й розраду, співчуття роздумам і прагненням, викликаним подіями часу.

І в наші дні перебудови бачимо ми в «Кобзарі» співзвучні сучасному життю настанови:

Роботящим умам,
Роботящим рукам
Перелогі орать,
Думать, сідять, не ждять
І посіяне жать.

В історії світової поезії

важно знайти приклад, щоб творчість поета надавала руху такій сумі громадської енергії народних мас, як це властиво творчості народного поета України. Ще в 1914 році у «Присвяті» з нагоди 100-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка Іван Франко писав:

«Він був сином мужика — і став володарем у царстві духу.

Він був кріпаком — і став велетнем у царстві людської культури.

Він був самоуком — і вказав нові, світлі й вільні шляхи професорам і книжним ученим.

Десять літ він томився під вагою російської солдатської муштри, а для волі Росії зробив більше, ніж десять переможних армій.

Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті — і невмирущу славу і всерозвітаючу радість, яку в мільйонів людських сердець усе наново збуджуватимуть його твори».

Сила Шевченкового слова дала про себе знати і в роки Великої Вітчизняної війни. Один з найголовніших закликів його бойової поезії — «Нехай ворог гине!» — лунав в унісон з найпоширенішим гаслом — «Смерть фашистським окупантам!» Шевченкові поезії друкувалися на шпальтах фронтowych газет, в ілюстрованих листівках, виходили невеличкими книжечками - метеликами. Та захисникам Вітчизни цього було мало. До видавництва і Спілки письменників, до багатьох відомих українських літераторів надходила з фронту сила-силенна листів з проханням надіслати вірші великого Кобзаря.

«Кобзар» став невід'ємною частиною буття багатьох фронтовиків. «У важкі дні 1942 року «Кобзар» був мені найближчим другом», — згадує колишній капітан Радянської Армії Петро Пасічник. «Словами Шевченка я пацілював бійців на виконання наказів», — каже колишній лейтенант О. Олійник. Шевченків «Кобзар» у польовій сумці колишнього фронтовика полковника Н. Кириєнка пройшов шлях від Москви до Бранденбурга. Пісня «Реве та стогне Дніпр широкий» пробуджувала в душах любов до рідної України і кликала в бої за її визволення.

Працюючи в домашньому

архіві Павла Тичини, я мав нагоду познайомитися з найдорожчою реліквією Павла Григоровича. Це був другий том Шевченкового п'ятитомника 1939 року видання. А подарував Тичині цю книжку майор Коваль з болгарського місті Пловдиві, переповідавши на внутрішніх сторінках обкладинки її історію. А історія така:

«В 1941 році (в серпні) мені з піхотним батальйоном довелося відступати... В селі Хорлівці Попільнянського району батальйон спинився на перепочинок. Перед виходом із села до мене підійшов Петро Гора і сказав: «Гітлерівці наступають. Щоб «Кобзар» не потрапив до їхніх рук, я його візьму з собою». Ми відступали до Сталінграда. На привалі я читав «Кобзаря» бійцям, а Петро Гора просив читати й перед боями: «Щоб у серці було більше гніву». В одному з боїв Петра Гору вбили. Поховали ми його на урвищі край Волги, бо Петро просив: «Як убу'ють, то поховайте десь на горі, щоб було чути, було видно, як ви розіб'єте ворога».

(Закінчення на 2-й стор.)

колонка редактора

За фасадом ювілею

Університет готується до ювілею. Про це свідчить металеве рихтовання в холі головного корпусу, щойно напильні дошки, звалені на стоптаних плитках довгого коридора, енергійна робота штукатурів і малярів.

Одне слово, університет прибирається.

Здавалося б, усе навколо повинне стимулювати добрий настрій, тим більше що починає бути весна. На жаль, посміхатись не хочеться. Навпаки, закрадаються якісь геть неювілейні думки.

Наприклад, такі. У пору гострої фінансової кризи, яку переживає зараз університет, хтось із прискіпливих напевно-таки в думках зважує: а скільки коштуватиме університетові оцей передсвятковий марафет?

Зпитання не пусте, потребує до себе уважнішого ставлення. І ось чому.

25 лютого цього року комітет комсомолу ОДУ подав офіційний запит з приводу матеріальних засобів і коштів, запланованих на потреби гуртожитків у 1990 році. Ректор І. П. Зелінський нахвал на запиті резолюцію: «т.т. Перекітному М. А. і Мурадян В. А. Дати відповідь до 5 березня».

Однак минуло вже п'ять, минуло й десяте березня. Комсомольці згодились почекати до двадцятого.

Але відповіді як не було, так і немає й досі, коли вже й 20 квітня минуло. Замість неї — уточнення, що його зробив на засіданні ректорату тов. Мурадян, — окремого обліку витрат на гуртожитки в планово-фінансовому відділі не ведуть.

У зв'язку з цим спало на думку: а чи ведуть хоч який-небудь облік витрат у нашому вузі? І чи не симптоматичним є те, що раптом, нізвідси-нізвідти, цілком «випадково» значаться на премії... 150 тисяч карбованців, які свого часу десь були поділися?

До сьогодні — і вже котрий рік підрад — «ЗНК» не може запобігти даних про використання в університеті бюджету — за статтями. А скільки рішень з цього приводу ухвалювалося у найвищих інстанціях!

Створено навіть комісію, яка нібито ось-ось має підбити підсумки та доповідати університетській громадськості, куди плінуть держбюджетні та госпрозрахункові грошки.

Але поки що — німа тиша. Зате «в низах» — у підрозділах — вирують пристрасті. Бож люди якось не можуть утямити, чому ті, хто працював і заслужив, одержують менше за тих, хто з виконанням деяких робіт не мав геть нічого спільного.

Якщо вірити голові профкому Л. Х. Калуст'яну, то в усьому винні начальники підрозділів, які, буваючи на планерках і знаючи всі обставини, не вважали за потрібне ділитися цими знаннями з людьми.

Що ж, гласність — справді велика сила. Словом можна або заспокоїти, або занепокоїти людину. Тільки ж до чого заспокоїливі слова людям, які чекають і мають право на точну інформацію з усіх питань діяльності університету? Тим більше — з питань фінансів.

Ми напередодні ювілею. Тож готуймо відповідний настрій. Тренуємось у висловлюванні радості з нагоди 125-річчя здобутків рідного університету. Цього тим легше досягти, що маємо перед очима чудовий приклад для наслідування: поки ми всі стукаємось лобами з приводу фінансової кризи, наш головний скарбничий М. А. Перекітний пішов собі у чергову відпустку.

Приємного відпочинку Вам, шановний Микола Андрійовичу! Приємного настрою!

Землю радянську Кобзар захищав

(Закінчення.)

Початок на 1-й стор.)
Ворога ми розбили, а Тараса Григоровича Шевченка я записав у список батальйону. На перекличках комісар питав: «Тарас Григорович Шевченко є?» Я відповідав: «Є!» І так дійшов з «Кобзарем» аж до Балканських гір. Бувало, перед атакою просив Шевченка підкріпити мені серце. І одного разу ніби справді почув: «Іди, сину».

Багато пережито. Незабаром ми доконаємо фашистів. Павле Григоровичу! Тарас Шевченко пройшов зі мною багато. Тепер «Кобзар» вдарить по струнах, і полинуть пісні про бої, а ви записуйте. І хай вам щастить усе записати.

Ваш Д. Коваль».

А ось що розповів письменник Олександр Льченко: «На Західному фронті ще два роки тому я зустрічав літнього ефрейтора Чубенка, який у голос читав напам'ять «Кобзаря». Навколо ефрейтора збиралися не лише українці, а й тамбовці і сибіряки, грузини й білоруси, литовці і таджикки — всі приходили до Чубенка по Тарасове слово, черпаючи з нього силу і відвагу і, як не дивно, мабуть, розуміли все, бо ніхто не просив перекладу чи пояснення».

Сибіряк Володимир Шмаков, лейтенант - фронтовик, якому випало побувати в Києві, передусім пішов до музею Шевченка. І залишив запис у книзі вражень: «Життя Тараса Григоровича для нас молодого покоління, є прикладом — у нього треба вчитися любити Батьківщину. Ідучи на фронт, я несучи з собою образ Шевченка».

А ось ще один запис: «Я білорус. Шевченка прочитав, як був у госпіталі. Я полю-

бив його так, як коли б він був білорусом... Даю слово до останнього подиху битися за Батьківщину, яку так палко любив Шевченко».

Про почуття воїна, який одним з перших зійшов на гору до могили Шевченка під час бою за її визволення, написав Андрій Малишко:

«Темної зимової ночі бійці пробіглися до заповітної могили. Десь за горою ще точився бій, а тут багряні одяги від загиблих підпалили на граніт, немов гаряча кров. Русявий невисокий автоматник, припадаючи на поранену ногу, підійшов до могили: — Здрастуй, Тарасе! Ти чуєш нас? Ми з тобою...»

Поклав автомата до ніг, поцілував холодний камінь і заплакав, як дитина. Може, йому хотілося щось сказати про війну і свою рану, про холодну осінню ніч в окопі під Букрином, де він убив двох німців, але слів не знайшлося. Він тільки шептав: — Тарасе, ми з тобою. Чуєш? Ми з тобою».

Оглядаючи шевченківський музей, що розгорнув свої надбання в одному з відомих палаців у Києві, кожен з відвідувачів обов'язково спитався біля експозиції, що розповідає про участь великого Кобзаря і його творів у Великій Вітчизняній війні. Вся експозиція — в чорно-сірому кольорі. Вона відтворює біль за сплюндровану ворогом нашу рідну землю. І на цьому тлі згустком гарячої крові вирізняється книжка «За землю радянську Кобзар воював».

П. МАРКУШЕВСЬКИЙ,
кандидат філологічних наук, доцент, ветеран Великої Вітчизняної війни.

ВОЗВРАЩЕННАЯ ЛЕНИНИАНА

Библиографическая Ленинина, сконцентрированная в фондах Научной библиотеки Одесского университета, не поддается беглому описанию в газетном сообщении. Здесь имеются редчайшие издания ленинских трудов, в том числе множество прижизненных, книги и сборники, редакционные В. И. Лениным, раритетные экземпляры мемуаров о Ленине и его окружении.

В библиографический указатель «Редкие издания произведений К. Маркса, Ф. Энгельса и В. И. Ленина в фондах Научной библиотеки ОГУ», составленный О. Ю. Ноткиной и В. С. Фельдманом, включено около 170 наименований книг, брошюр, сборников, относящихся к ленинскому творческому наследию и представляющих огромную историческую ценность.

В первую очередь, привлекают внимание, конечно, одесские издания ленинских произведений. Такие, например, как «Аграрный вопрос и критика Маркса» (Одесса, «Буревестник», 1905), «Как коммунисты - большевики относятся к среднему крестьянству. Доклад В. И. Ленина на 8-м съезде Российской коммунистической партии (большевиков) 18-23 марта 1919 г.» (Одесса, Отд. агит. и пропаганды при исполкоме СРД, 1919), «Внутреннее и внешнее положение Советской республики. Речь тов. Ленина, произнесенная на расшир. пленуме Моск. Совета» (Одесса, Изд-во Политотдела 1-й Стрелковой дивизии (Особой Бессарабской), 1919) и другие.

Большой интерес представляют дореволюционные издания ленинских работ из фондов библиотеки Новороссийского университета. Так, обращает на себя внимание сборник «Аграрный вопрос», ч. 1, СПб., 1908, 264 с., где впервые собраны все три ленинские работы по аграрной тематике, написанные в 1897-1908 гг. («Характеристика экономического романа "Тиса"», «Устаревшие переписи 1894-5 года...», «Аграрный вопрос и критика Маркса»).

Заведующий музеем книги НБ ОГУ П. М. Бондаренко показал нам поистине уникальное ленинское издание — брошюру «О продовольственном налоге. Речь, произнесенная на собрании секретарей и ответственных представителей парт. ячеек РКП(б) г. Москвы и Моск. губ. Май, 1921». Она была издана в Одессе на немецком языке и предназначалась специально жителям окрестных немецких пригородов и сел.

В упомянутый библиографический указатель вошли, однако, не все редкие ленинские издания, хранящиеся в библиотеке. И никаких просчетов составителей в этом нет: просто кое-что из обширной университетской Ленинины только теперь возвращено из... спецхрана. Так, из спецхранов в музей книги НБ ОГУ поступили, например, следующие единицы хранения: «Н. Ленин. О концессиях». Екатеринбург, 1924», «В. И. Ленин. О рабочей печати. Б. г.», «В. И. Ленин. Потемкинские дни 1905 г.». Очевидно, неких хранителей не устраивали внешнеэкономические и другие концепции Владимира Ильича.

На тех же недоступных полках долгие годы пылились книги о Ленине, как, скажем, «Краткая биография В. Ленина», изданная в одесской типографии Б. Уманского в 1920 г., «Ленин. Материалы к изучению ленинизма» М. Павловича (М. Вельтмана) и другие.

Некоторые из этих книг оказались в спецхране из-за «досадного стечения обстоятельств». Дело в том, что на обороте обложки брошюр в то время принято было помещать издательские планы. Неудивительно, что в серии социально-политической литературы нередко фигурировали такие авторы, как Н. Бухарин, Л. Троцкий и др. Такие меченые книги со временем оказывались на спецхране.

Директор библиотеки С. М. Старицкая любезно предоставила нам для ознакомления все акты передачи книг из спецхранов. В одних и тех же описях с ленинскими работами соседствуют «закрытые» произведения М. Горького, Т. Шевченко, Н. Бухарина, Ю. Ларина, В. Гадзинского, В. Сосюры, В. Дегота, Д. Багалая, Г. Васильевского... И в тех же самых антах — книги В. Ансенова, Г. Владимова, В. Войновича, А. Галла, А. Гузнецова, Арк. Львова, В. Некрасова, А. Солженицына. С удивлением обнаружил тут же все произведения знаменитого детства украинского писателя - фантаста Олеса Бердника. Чести пребывать на тех же полках, что и запрещенные ленинские работы, удостоились и книги А. Д. Синякова о Горьком, Пикассо, о поэзии первых лет революции. Это символично, как и то, что все эти книги возвращаются к людям...

Ю. ВІНОГРАДОВ.
Фото Владимира ПАЩУКА.

А. ВІКТОВА.



Ініціатор і керівник створення лабораторії використання ЕОМ у фізичному експерименті доцент П. А. Віктор.
Фото В. ПАЩУКА.

ІНФОРМАЦІЯ

На вимогу комуністів, пленуми Одеського міського і Центрального райкому партії ухвалили рішення провести звітно-виборчі партійні конференції восени — після XXVIII з'їзду КПРС і XXVIII з'їзду Компартії України. У зв'язку з цим звітно-виборча партійна конференція університету відбудеться у жовтні 1990 року.

25 квітня о 15 годині у Великому Актівому залі відбудеться загальноуніверситетські партійні збори з порядком денним:

1. Обговорення програмних документів до XXVIII з'їзду КПРС і XXVIII з'їзду Компартії України.
Інформація секретаря парткому В. В. Анищука.
2. Висування кандидатів у делегати XXVIII з'їзду КПРС і XXVIII з'їзду Компартії України.
3. Вибори делегатів на обласну звітно-виборчу партійну конференцію.
Реєстрація комуністів — з 14 години.

Сторінки історії

(Закінчення.)

Початок на 1-й стор.)
ня університету, до завдань народного будівництва. Попри всі фінансові труднощі, в університеті нормально закінчився весняний семестр. Пройшла підготовча робота до соціального забезпечення студентів. Університет готувався організовано розпочати осінній семестр. Та буквально напередодні занять, 23 серпня 1919 року, до Одеси вдерлись денікінці. Вони звели нанівець усі починання Радянської влади, а поставлене білогвардійцями керівництво університету поквапилося зруйнувати все зроблене, щоб відновити дореволюційні порядки.

7 лютого 1920 року Червона Армія визволила Одесу. З цього часу в місті й губернії остаточно відновилася влада Рад.

З 23 лютого при Одеській губнарсові починає функціонувати окремий підрозділ вищої школи, який повів далі впровадження в життя заходів, що їх накреслив РКВУЗ у 1919 році.

У зв'язку з тим, що частина професури, яка співпрацювала з денікінцями на чолі з ректором А. Белімовичем, перед вступом до Одеси Червоної Армії емігрувала, підрозділ вищої школи вжив заходів до того, щоб не допустити зриву весняного семестру та організованого закінчення навчального року. Зокрема, для підготовки кадрів нових радянських викладачів намічалось відкрити прийом до аспірантури. Щоб усунути від керівництва осіб, які все ще чинили опір розпорядженням Радянської влади, в університеті провели перевибори ректора, деканів і факультетських секретарів, а також правління і рад. Як і в 1919 році, до університету призначили комісара. За програмою РКВУЗУ з 1 травня було ліквідовано юридичний та історико-філологі-

чний факультети. Проходило злиття споріднених факультетів, розгорнулася активна робота для підготовки трудящих до вступу в університет на нульовому семестрі.

Перебудова вищої школи на Україні проходила в умовах гострої боротьби. Замість того, щоб відкрити недоліки старої школи і взяти від неї все цінне й корисне, що могло стати на службу справі соціалістичного будівництва, як учив В. І. Ленін, керівництво Наркомосу УРСР огульно відвернулося від досвіду, що його нагромадила вища школа в дореволюційні роки, і повернула справу, по суті, на ліквідацію університетів.

Внаслідок цього в другій половині 1920 року через лівацькі педагогічні перекопчення тодішнього керівництва Наркомосом України, а також через націоналістичні настрої творців «особливої системи народної освіти», відмінної від системи народної освіти в РРФСР, всі університети на Україні було ліквідовано. На базі ж Одеського було створено Медичний та Фізико-математичний інститути, а також Інститут гуманітарно-суспільних наук. Аж через 13 років, після постанови ЦВК СРСР від 19 вересня 1932 року, в якій пропонувався зміцнити наявні університети як заклади, що готують висококваліфікованих спеціалістів із загальнонаукових дисциплін і педагогів, і відкрити університети в республіках, де їх немає, — університет в Одесі, як і в інших містах України, було відновлено згідно з постановою Раднаркому України від 10 і 21 червня 1933 року.

Це стало новим етапом у житті університетів України, в тому числі й Одеського.

І. КАЛМАКАН,
кандидат історичних наук, доцент кафедри історії СРСР.

ВСЕ ДО ЛАМБАДИ

Про правову незахищеність людини ми здебільшого говоримо абстрактно. Бож скільки років ми були країною, в якій декларувалося, що закон на боці людини, а ситуації типу принижений і зневажений — це лиш поодинокі й окремі випадки.

І ось перед нами окремий випадок № 1. 26 березня цього року троє молодиків поставали пізнього вечора посеред вулиці Довженка перед входом до п'ятого гуртожитку. В усіх, хто заходив до гуртожитку, вони вимагали перепусток. Я спитала, хто вони такі й з якого права перевіряють документи. Та ще й не на вахті, а мало не посеред вулиці. У відповідь почула щось невиразне про Ленінський райвідділ внутрішніх справ і побачила щось схоже на посвідчення учасника війни. Ні вахтер, ані студзагін не визнали за потрібне перевірити повноваження та з'ясувати особи цих «охоронців порядку».

Або поодинокий випадок № 2. У ніч з 1 на 2 квітня в деякого зі студентів геофаку раптом прокинулося почуття гумору. За цим своєрідним почуттям, їм здалося, що це дуже смішно — порозкидати на сходах сміття з кухонних бачків, порозмальовувати тушшю двері та відкритися гуртами до чужих кімнат. Мало не до п'ятої ранку тривала така «гуморина» під громове підсилення «Ламбади». А мешканці гуртожитку даремно волали до голови студзагону Олександра Сульського, щоб якось погамував розважальників. Він ніби оглух і занімів.

Але наскільки описаний вище випадок поодинокий? Мало не щодня студенти, які мають «щастя» жити в гуртожитку, мусять терпіти як не ті, то ін-

ші вибрики деяких похильців.

Наприклад, шаленіє за дверима коридорний бард — краше мовчки пересидіти таку навалу, аби п'яний чогось гіршого не накоїв. І студзагін безсилий проти системи, коли одні «розважаються», а другі мусять це якось зносити, бо вже давно затьмили: ніхто не стане їм на захист. Зате коли раптом забгнетесь комусь покарати того чи того з мешканців за якусь «неодержаність» та «порушення», заборонити культурну дискотеку на першому поверху, перелічити у геть невідповідну пору стільці та конфіскувати «зайві», студзагін — немов уродиться в усьому ореолі своєї влади.

А тримається система завдяки тому, що люди, які живуть у гуртожитку, перебувають у, так би мовити, вокзальному стані — перебути якось до свят, до канікул, до літа, а там уже й до диплома недалечко. На свята і вихідні краще додому поїхати — поспати і поїсти досхочу, зарядитися новими силами на цілий тиждень, щоб витримати лекції — ліжко — сонне-сон — лекції. Вивчивши якихось два-три трольбусні маршрути, зо дві, зо три вулиці, вони так і лишаться чужими містами, як і першого дня. І хоч більшість студентів дістане призначення, як кажуть, не до столиць і невідомо коли матиме змогу побувати на виставках та вернісажах, чи на концертах відомих виконавців, та навч побачити зібрання з кращих музеїв світу, — вони не квапляться з усім цим. Виснаженням безсонними ночами, їм аби голову до подушки ввечері донести. Але ввечері знову — «Ламбада»...

Нисколько не совестно бороться, — раз дело дошло до того, что разногласия затронули самые основные вопросы, что создалась атмосфера взаимного непонимания, взаимного недоверия, полнейшей разногласицы (я НЕ ОБ ОДНОЙ «Рабочей Мысли» говорю: я говорю обо всем, что видел и слышал и притом НЕ СТОЛЬКО здесь, сколько дома), раз на этой почве ВОЗНИК УЖЕ ряд «расколов». Чтобы избавиться от этой томящей духоты, можно (и должно) приветствовать даже бешеную грозу, а не только полемику в литературе.

И нечего так особенно бояться борьбы: борьба вызовет, может быть, раздражение нескольких ЛИЦ, но зато она расчистит воздух, определит точно и прямо отношения, — определит, какие разногласия существенны и какие второстепенны, определит, где находятся люди, действительно идущие совсем другой дорогой, и где сотоварищи по партии, расходящиеся в частности.

Т. 46, с. 55.

Духом бюрократизма, духом местничества, духом погони за чинами оказались пропитанными люди, которые решительно не в состоянии были работать в партии вне центральных партийных учреждений. Да, ваше поведение действительно воочию показало нам, что партия наша больна бюрократизмом, который место ставит выше работы, который не чурается бойкота и дезорганизации ради завоевания места...

Товарищи! Кто серьезно смотрит на себя, как на члена партии, тот должен поднять решительный голос протеста и положить конец этому безобразию!

Т. 8, с. 108, 109.

Демократизм состоит не в том, чтобы масса по знакомству доверяла отдельным своим представителям, а в том, чтобы вся масса сама подавала сознательно голос по существу важнейших вопросов.

Т. 14, с. 259.

Партия есть добровольный союз, и объединение возможно и полезно лишь тогда, когда объединяются люди, которые хотят и могут вести хоть сколько-нибудь добросовестно общую партийную линию, вернее: которые ЗАИНТЕРЕСОВАНЫ (своими идеями, своими тенденциями) ведением ОБЩЕЙ партийной линии.

Т. 19, с. 413.

На кафедре философии гуманитарных факультетов состоялась встреча с аспирантами - иностранцами, посвященная 120-летию со дня рождения В. И. Ленина. В живом заинтересованном разговоре приняли участие аспиранты, приехавшие к нам из различных стран и регионов мира. Публикуем высказывания некоторых из участников этой беседы.

Фатма Авед Санд (НДР Йемен): Ленин хорошо известен народам мира как выдающийся мыслитель и политик, который хотел установить равноправие всех народов и наций.

Джаянг Кумар (Непал): В моей стране Ленин известен и почитаем как общественный деятель, который отстаивал равенство людей всех рас и национальностей, их равное право на нормальные условия жизни.

— Принято говорить, что пушки Октябрьской революции разбудили Китай, — сказал Ли Ту Шин (КНР), — а опыт Ленина, теоретически и практически возглавившего эту революцию, явился первым опытом творческой переработки марксизма применительно к историческим условиям конкретной страны. Конечно, этот опыт имел огромное значение сам по себе, как исторический прецедент. Мы видим, с какими трудностями идет процесс развития нового общества. В чем следует прежде всего искать причины этих трудностей? В изначальных положениях марксизма? В теоретических вариантах его, связанных уже с конкретными применениями к условиям разных народов и стран? В самих процессах практической реализации теорий? Думается, что наиболее сложными являются именно процессы практической реализации, потому что в них участвует наибольшее число людей, в эти процессы вовлекаются массы. Но каждый человек имеет свою биографию, свои интересы, свои особенности, каждый чего-то хочет и поступает по-своему... Все это создает огромные сложности живых общественных процессов, которые могут сильно деформировать первоначальные теоретические замыслы и идеи. Важно, чтобы теория учитывала возможность таких деформаций и как бы содержала в себе внутренние «поправки» на них. Особенно это необходимо, когда речь идет о движениях в таких больших странах, как Россия, Китай. Над всем этим стоит подумать...

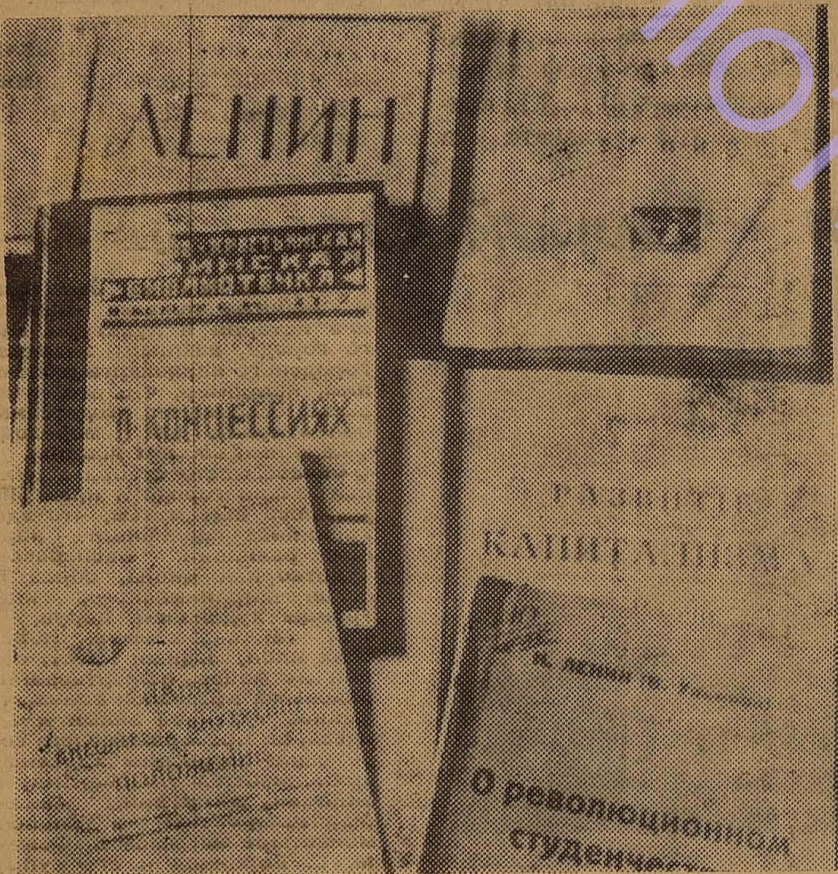
К размышлениям Ли Ту Шина присоединился другой аспирант из КНР У Гуон: Ленин, — отметил он, — был выдающимся социальным мыслителем, хорошо понимавшим, какие сложности и опасности содержит в себе процесс практического применения теории. Особенно важно, считает У Гуон, что

марксизм, сложившийся как теория на основе главным образом исторического опыта развитых западноевропейских стран, должен был быть развит и применен к условиям стран с низким уровнем развития капитализма, с преобладающим крестьянским населением. А это — люди, близкие к природе и совсем по-другому воспринимающие мир, чем жители города, рабочие большого завода. Как сделать, чтобы такие люди правильно поняли отвлеченную теорию? Да еще такую сложную, как политическая экономия, философия? Тем более, что Ленин никогда не писал нарочито просто, — если почитать его статьи, они написаны сложным языком. Но он умел так повернуть теорию, чтобы затронуть практические вопросы, понятные каждому. И все равно: практическое применение теории — исключительно сложный процесс. И еще об одном обязательно нужно сказать: Ленин был мужественным человеком — он не боялся сомневаться, критиковать самого себя, признавать и исправлять свои ошибки. Об этом свидетельствуют многие его работы, особенно статьи последних

содержится обобщенный исторический опыт народного движения, народной жизни. Мы все должны учиться друг у друга. Для этого между народами не должно быть вражды. Это — самое главное.

Принявшие участие в беседе доценты кафедры философии гуманитарных факультетов И. Я. Матковская и В. А. Зайцев, в заключение разговора отметили, что следует более внимательно изучать уроки истории при обсуждении наших сегодняшних проблем. А история, среди прочего, свидетельствует, что становление и утверждение капиталистической формации охватывает период продолжительностью более 400 лет... Что, сравнительно с таким сроком, наш 70-летний опыт?! Конечно, темпы движения истории имеют тенденцию к ускорению — это можно было бы назвать абсолютным ускорением исторических процессов. Кроме этого, могут быть выделены и локальные процессы, — условно говоря, относительное ускорение, — когда люди сознательно стимулируют в тех или иных пределах возможное ускорение хода развития обществен-

АКТУАЛЬНОСТЬ ЛЕНИНСКОГО НАСЛЕДИЯ



Как известно, нет ничего более занимательного, чем следовать за мыслью великого человека. Наверное, уже горы книг написаны о В. И. Ленине, его жизни, творческой лаборатории. Мы знали период догматизации его наследия, являемся свидетелями попыток очернительства, говорим о необходимости взять у Ленина его методологию при оценке текущих событий. Хорошо, что сегодня существует плюрализм в оценке ленинского наследия. И плохо, что в попытке осознать Ленина мы взваливаем на него ответственность за наши проблемы. С Лениным нужно советоваться, как он советовался с Марксом.

И еще. Мы, видимо, только приближаемся к Ленину, к его умению реагировать на конкретную ситуацию, умению признавать свои ошибки и не бояться сказать об этом открыто, что как раз и создает условия для их преодоления. Быть терпимым к ошибкам других, уметь понять оппонента — этому надо учиться у Ленина. Но главное, это поиски ответа на вопрос, почему сегодня, в

120-ю годовщину со дня рождения, в совершенно иное время мы не можем обойтись без Ленина. Откуда и сегодня столько эмоций, которые вызывает само упоминание его имени. Нельзя ли считать, что разные точки зрения на проблемы социального развития приблизили нас к Ленину, а Ленина к нам? И не нужно бояться разных мнений. Бояться нужно другого — заикливости на бесплодных дискуссиях, не учитывающих того, что происходит вокруг. И собираться не в полупустых залах, а в заполненных молодежью аудиториях, смело высказывать свою позицию и стремиться к совместному поиску истины.

Это будет как раз тот подход к решению проблем, который так ценил В. И. Ленин, подчеркивая, что лучший способ отпраздновать какое-либо событие — сосредоточить внимание на нерешенных задачах.

В. ЩЕТНИКОВ,
ст. преподаватель
кафедры истории СССР,
зам. декана исторического
факультета.

да есть выход из положения. Пример стойкости и жизнелюбия — Ленин. Чем больше я узнаю о нем, тем больше возрастает мое уважение к нему.

Правда, мне трудно поверить, что один человек смог создать такую теорию социализма.

Я давно мечтала приехать в

СССР, чтобы увидеть страну, за которую Ленин боролся всю свою жизнь. И вот я здесь, и мне обидно, когда вижу, как реальность расходится с тем, к чему стремился Ленин. Но всегда есть кто-то, кто думает о других. Сейчас таким человеком является Горбачев, и все должны помогать ему, чтобы идеи Ленина воплотились в жизнь.

Флор Марина Корте, студентка I курса биофака (Мексика).

Мы живем в период Перестройки, когда все меняется и когда мир хочет знать, что происходит в СССР, что думают советские люди, как живут в этой большой стране.

лет и, можно сказать, последних дней... История — уже без Ленина — трагически подтвердила справедливость его тревог и опасений.

Сельсо Пасос Альберди (Куба) подчеркнул, что для кубинской революции опыт реализации марксистской теории в России был и остается очень важным историческим примером. Ошибки и заблуждения в процессе развития новых общественных отношений неизбежны, т. к. дело это очень сложное. Эти ошибки, в первую очередь, следует связывать с трудностями объективного характера, но также и с амбициями, эгоизмом, безнравственностью людей, которые практически строили новое общество, руководили этим процессом.

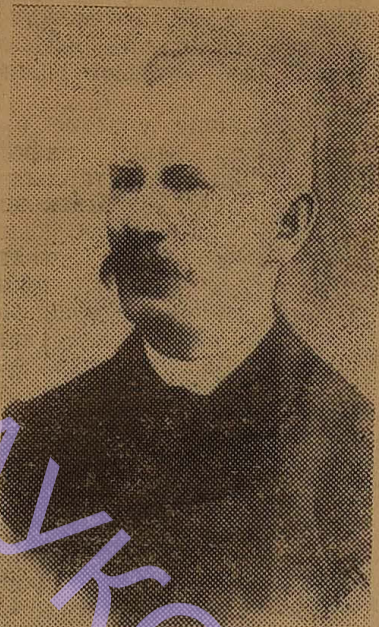
Мохаммед Рамадан (Ливия) согласился с тем, что Ленин был выдающимся мыслителем и политиком — практиком. Любая отвлеченная теория, самая правильная, всегда в чем-то односторонняя и не может разрешить всех человеческих проблем. Свои проблемы есть и в условиях капитализма, и в странах, народы которых решили строить социализм. Важно, чтобы человечество научилось использовать совокупный опыт — и теоретический, и практический, и удачный, и неудачный — всех народов, чтобы не была отвергнута ни одна теория, ни один из вариантов, предложенных крупными мыслителями, политическими деятелями разных народов. Свой вариант решения общественных проблем — экономических, политических, духовных развил Муамар Каддафи в Зеленой Книге. В ней

Думаю, что если бы Ленин увидел, какие перемены произошли в Советском Союзе, он был бы очень рад, потому что, в конце концов, будет именно так, как он мечтал.

Браво, СССР!
Лескано Гутверрес Хуан Антонио,
I курс биофака (Панама).

Свои проблемы есть и в условиях капитализма, и в странах, народы которых решили строить социализм. Важно, чтобы человечество научилось использовать совокупный опыт — и теоретический, и практический, и удачный, и неудачный — всех народов, чтобы не была отвергнута ни одна теория, ни один из вариантов, предложенных крупными мыслителями, политическими деятелями разных народов. Свой вариант решения общественных проблем — экономических, политических, духовных развил Муамар Каддафи в Зеленой Книге. В ней

Думаю, что если бы Ленин увидел, какие перемены произошли в Советском Союзе, он был бы очень рад, потому что, в конце концов, будет именно так, как он мечтал.



АКАДЕМИК

В. М. ИСТРИН

В ПРОШЛОМ НОМЕРЕ «ЗНК» МЫ ИНФОРМИРОВАЛИ ЧИТАТЕЛЕЙ О ЧТЕНИЯХ ПАМЯТИ АКАДЕМИКА В. М. ИСТРИНА, ПРОХОДИВШИХ НА ФИЛФАКЕ. СЕГОДНЯ ПУБЛИКУЕМ ТЕЗИСЫ СООБЩЕНИЙ О ЕГО СУДЬБЕ, ТВОРЧЕСТВЕ И ОДЕССКОЙ СТРАНИЦЕ БИОГРАФИИ.

Василий Михайлович Истрин — русский советский филолог, историк русской литературы, автор работ по истории языка, палеографии, текстологии, специалист по древнеславянским письменным памятникам родился 29 января (10 февраля) 1865 г. в селе Пехра (Покровское) Московского уезда в семье священника. Он закончил духовное училище, а после трехлетнего обучения в духовной семинарии поступил на историко-филологический факультет Московского университета, который и окончил в 1890 г. В 1891—1897 гг. В. М. Истрин — приват-доцент и доцент Московского университета, читает лекции по истории русского языка и литературы.

В эти годы Василий Михайлович получает ученую степень магистра («Александрия русских хронографов»), а затем и доктора («Откровение Мефодия Патарского и апокрифические видения Даниила в визан-

В Новороссийском университете

Здесь прошли самые плодотворные годы жизни В. М. Истрина (1897—1907 гг.): он занимал должность профессора кафедры русского языка и словесности.

В 1903 г. в Одессе В. М. Истрин осуществил публикацию текста и исследования второй книги «Хроники Иоанна Малады». Здесь же исследователь изучил греческие списки важнейшего переводного памятника древнерусской письменности — «Хроники Георгия Амартола» и со своими учениками начал готовить издание этого памятника.

Стремление представить славяно-русскую хронографическую литературу во всем ее объеме привело В. М. Истрина к изучению ранее неизвестного лингвистам русского перевода «Хроники Георгия Синкелла». Его интересовали также оригинальные и компилятивные памятники древнерусской письменности. В 1902 г. в Одессе выходила работа «Был ли Даниил Заточник действительно заточен».

Одесское десятилетие жизни ученого, как уже отмечалось выше, завершилось заслужен-

ной и славяно-русской литературы».

В 1897—1907 гг. В. М. Истрин занимает должность экстраординарного и ординарного профессора Новороссийского (Одесского) университета по кафедре новой русской литературы. В 1902 г. он избирается членом-корреспондентом Академии наук. С 1904 г. В. М. Истрин — председатель Историко-филологического общества при Новороссийском университете и его византийского отделения. Спустя три года ученый избирается ординарным академиком.

В том же году Василий Михайлович вынужден был оставить Одессу, переехал в Петербург и продолжил исследования в составе второго отделения Академии наук. В 1920 г. его избирают председателем отделения русского языка и словесности АН.

Несмотря на тяжелую болезнь, В. М. Истрин не прекращал научных исследований вплоть до самой кончины, последовавшей 19 апреля 1937 г.

Ученый с разносторонними интересами, В. М. Истрин оставил весьма солидное научное наследие — более ста работ. Многие из них вышли отдельными изданиями, другие опубликованы в сборниках и авторитетных журналах («Журнал Министерства народного просвещения», «Византийский вестник», «Летопись Историко-филологического общества при Новороссийском университете» и др.).

В этих работах освещены вопросы как литературы, так и древнерусского языка. Особый интерес представляют работы «Хроника Георгия Синкелла», «Древнерусские словари и «Пророчество Соломона», «Первая книга хроники Иоанна Малады», «Введение в историю русской литературы XVII века», «Летописные повествования о походах русских князей на Царьград», «Очерк истории древнерусской литературы домонгольского периода» и др.

В. М. Истрин занимался также изучением творчества А. С. Пушкина, писал статьи, посвященные жизни и творчеству В. А. Жуковского и Н. В. Гоголя.

Тем самым академик В. М. Истрин внес значительный вклад в отечественную филологию.

В. ШИШОВ.

ним успехом — избранием (март 1907) В. М. Истрина действительным членом Академии Наук.

В своей педагогической деятельности, как и в научной, Василий Михайлович сочетал интересы лингвиста и литературоведа. В Одессе он читал не только введение в историю языка, историю русского языка, но и историю древней и новой русской литературы. Любимыми спецкурсами его были «Обзор главнейших переводных памятников древнерусской письменности», «Обзор новейших исследований по вопросам древнерусской литературы».

Страстная увлеченность научной, великолепная филологическая подготовка, результативность изысканий — все это привлекло к В. М. Истрину молодежь. В течение ряда лет он с успехом руководил историко-филологическим обществом при Новороссийском университете. В Одессе В. М. Истрин основал школу исследователей древнерусской письменности (А. В. Рыстенко, С. Г. Вилинский и др.).

А. СМОЛЬСКАЯ.

Неоднократно откладывалась поездка хоровой капеллы ОГУ в Финляндию. И вот, наконец, в марте месяце гастроли состоялись. Но речь пойдет не о подвиге престижа ОГУ. Дело в том, что многих студентов (в том числе — участников хора), преподавателей и сотрудников интересует ряд вопросов, которые возникли именно из-за этой поездки.

Как в составе группы оказались директор валютного банка, главный бухгалтер ОГУ тов. Н. А. Перекитный, представители облсовпрофа? Всего девять человек, не имеющих прямого отношения к хоровой капелле. При попытке студентов получить ответ на этот вопрос им ответили, что вышеперечисленные товарищи ездили от городского профсоюза.

Действительно, поездка была по безвалютному обмену, т. е. дорогу туда и обратно оплачивал облсовпроф. Но его работники платили не

из своего кармана, а выполняли свой служебный долг, за который они получают зарплату из наших профсоюз.

В Финляндии хор давал концерты, и из заработанных денег оплачивался транспорт (два автобуса), жилье, питание, выдавались карманные деньги.

Число хористов было оговорено ранее. В последний момент из хора удалили девять человек, а вместо них поехали упомянутые лица. Если бы они ехали по профсоюзной линии, то: во-первых, на число хористов это бы не повлияло, во-вторых, пребывание в Финляндии оплачивал бы местный профсоюз, а не хор, и, в-третьих, у этих девяти человек был бы свой транспорт и свои встречи с профсоюзными деятелями в Финляндии. Но на деле из двух автобусов, предназначенных для хора, в одном ехали, как сельди в бочке, хористы на концерты,

а в другом девять человек катались по городу.

Итак, кто даст ответы на эти вопросы?

Среди студентов бытует мнение, что со столь могущественными организациями, как облсовпроф, валютный банк и администрация ОГУ, бороться бессмысленно и опасно, т. к. если быть неуступчивым, то они откажут в поездке под тем предлогом, что нет на дорогу денег. И никто не сможет этого опровергнуть, т. к. они практически бесконтрольны. Поедут другие, более покладистые.

Приближается отчетно-выборная партийная конференция. Может быть, там найдут отражение эти вопросы? А, может, и Ученый совет ОГУ даст этому оценку. Остается надеяться, что поднятая проблема не останется без внимания.

Текст письма принят на заседании комитета комсомола мехмата: протокол № 6 от 12.04.90 г.

эмблемы движения «Наркостоп-91».

Убедительная просьба ко всем заинтересованным принять активное участие в этом важном деле. Если вы располагаете какой-либо информацией о проведении подобных мероприятий за рубежом, просим направлять материалы в деканат химического факультета, Г. Ф. Таццоре.

ПИСЬМО—В НОМЕР

НАРКОСТОП

Так назвали общественно-благотворительную акцию студенты химического факультета — участники общественной инициативы «Надежда». Цель акции — поиски эффективных путей и методов борьбы с наркоманией.

Предварительная программа намеченных мероприятий включает экспресс-интервью их участников (размышления о причинах этого социального зла, конкретные предложения по профилактике наркомании и т. д.), концерт, конкурс плаката и

Призраки «Старой Одессы»



Когда заходит речь о старой Одессе, непременно поминается собор. И ничего удивительного в этом нет. Соборная площадь с младенчества города была местом, традиционно связанным со всеми сколько-нибудь значительными событиями в общественно-политической и духовной жизни старой Одессы. Всевозможные праздники, юбилеи, посещение города представителями царствующего дома, пуск городского водопровода (событие не менее важное для Одессы, нежели предвидение), крестный ход и т. д. — все эти многочисленные мероприятия начинались либо оканчивались именно тут.

Николаевская соборная церковь почти ровесница города, заложена она 14 ноября 1795 г. митрополитом Гавриилом. В период сооружения этой церкви богослужения совершались во временном деревянном храме Николая Мирликийского, а прежде этого — походной церкви нижегородских гренатов. Строительство собора, осуществляемое по плану инженер-капитана Ванрезанга и архитектора Фраполи, завершилось 25 мая 1808 г. В этот день архиепископ Платон освятит в честь преображения главный престол, отчего собор и называется не Николаевским, а Преображенским.

В пушкинские времена собор был еще невелик, тесен. Опальный поэт мог наблюдать во время богослужений новый (1821 г.) иконостас, изготовленный воронежским мастером Юриным с иконами художников-академиков Угрюмова и Иванова. В зимнее время выстоять церковную службу было непросто из-за холода, и в 1824 г. составляется проект колокольни, предусматривающий

также сооружение («теплой» церкви. Колокольня (но без «теплой» церкви) была готова лишь в год смерти пушкина. Главный колокол звонницы отлили здесь же из 28-ми турецких пушек — трофеев кампании 1828 г.

В том же 1837 г. Екатеринославская епархия разделалась на собственно Екатеринославскую и Херсонскую-таврическую. Одесса сделалась резиденцией херсонско-таврического епархиального архиерея, а Преображенский собор — кафедральным. В этой связи начинается его большая перестройка: он соединяется трапезной церковью с колокольней, замечаются купола, расширяются и поднимаются ооковые приделы, где устраиваются ризница, библиотека и архив, полы устилаются мраморной плиткой, изготавливаются специальные люстры и т. д. В дальнейшем собор неоднократно реконструируется и перестраивается. Последние большие работы относятся к 1900—1903 гг.

Несмотря на многочисленные реставрации и реконструкции, к числу шедевров архитектуры собор причислить трудно. Это отсталость и современниками. Дело в том, что он состоял по существу из трех разнородных элементов — собственно старого здания, колокольни и соединяющей их трапезной церкви, — создававшихся в разное время, по различным планам, а затем сстыкованных. «Этим и объясняется непропорциональность его форм с внешней стороны», — сообщает, например, популярный «путеводитель» Г. Москвича за 1904 г., — непропорциональная отдаленность главного купола от колокольни и несоразмерная длина всего здания». Тем не менее,

собор, несомненно, был одним из значительнейших памятников истории и культуры самого города, важным элементом городского ландшафта (вспомним, например, что его купола были основными «одесскими» ориентирами для мореходов, уназанные во всех лоциях).

Особое место собора в духовной жизни города и края определялось еще и тем, что здесь хранились ценнейшие народные реликвии: Касперовская чудотворная икона, образ Николая Мирликийского, икона Троицы художника Леруа, копии так называемых «орусских икон», медный крест, отлитый из монет, пожертвованных рядовыми крымской войны, трофейное турецкое знамя и т. д. Здесь, в Преображенском соборе были погребены херсонские архиепископы Иннокентий, Иоанникий, Димитрий, Никанор (перезахоронены в Успенском монастыре на мысе В. Фонтан), М. С. Воронцов и его супруга Елизавета Ксаверьевна (перезахоронены на Слободском кладбище).

Говорить о каком-то исключительном положении Одессы в те годы, когда десятками и сотнями разрушались народные святыни, не приходится, и это страшно. Культурные сооружения сметались с лица земли повсеместно, в том числе на юге Украины: в Одессе, Херсоне, Николаеве... И не только православные. В начале века в нашем городе было: 46 православных храмов (из них 26 — при благотворительных и учебных заведениях), старообрядческая, греческая, армяно-григорианская, две римско-католические, лютеранская, англиканская, реформатская, англиканская церковь, три большие и несколько малых синагог, караимская кенасса и магометанская молельня. Сталинская политика уничтожения народных святынь была по существу перлиткой отсечения корней, пересадки на целину, духовного омертвления методом культивирования душ по-лысенковски.

Говорить сегодня о восстановлении собора не приходится. Сколько еще памятников истории и культуры, в том числе и культовых сооружений, дожидают свои последние дни, вопиют о помощи. Их бы сохранить!

пужен городу и музей «Старая Одесса», где могли бы экспонироваться, снажем, макеты, гравюры, литографии, открытки, фотоматериалы, воссоздающие внешний облик Преображенского собора, Покровской, Старокладбищенской и других церквей, прочих несохранившихся одесских памятников.

Олег ГУБАРЬ.

ПИШИТЬ НАМ: 270057, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ: Одеса, вул. Радянської Армії, 24, 1-й поверх, кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ: Тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.